

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין מז.

עין משפט
נר מצוה

קב א מ"י פ"ו מהל' כללים הלכה טו טו"ע ע"ד פ"י ר"ל סעיף מה:

קב ב מ"י שם הלכה טז טו"ע ע"ד שם סעיף טו:

רבי נסים גאון

מני רבנן היא דאמ' פחות מג' אמרי לבד. אתאן לרבן שמעון בן גמליאל דאמ' פחות מד' אמרי לבד. וחלוקת רבנן ורבן שמעון בן גמליאל בזה הברייתא האמורה בתחלת הפרק, היתה קודמת משוכה או תלויה פחות מג' אין צריך קורה אחת.

רבינו חננאל

עד ובלבד שלא יהא בין גמל לגמל כמלא גמל כו'. ודחינן הכא נמי כמלא נכנס [ויוצא]. תיש נמצאת אמור שלש מידות במחיצות, כל שהוא פחות משלשה צריך שלא יהא בין זה לזה שלשה, שלא יודקו הגדי בבית ראש. כל שהוא שלשה ומשלשה ועד ארבעה, צריך שלא יהא בין זה לזה כמלאו, שלא יהא פרוץ בעומד. ואם היה פרוץ מרובה על העומד אף כנגד העומד אסור. כל שהוא [ארבעה ו] מארבעה ולמעלה עד עשרה, צריך שלא יהא בין זה לזה כמלאו, שלא יהא פרוץ בעומד, ואם היה פרוץ כעומד כנגד עומד מותר כנגד פרוץ אסור, ואם היה עומד מרובה על הפרץ אף כנגד (עומד אסור) הפרץ נמי מותר. נפרצה ויתר מעשר אסור. היו לו קנים מדוקרין ועשה להן פאה מלמעלה אפילו ביותר [מ'] מותר. קתני מיהא רישא, כל שהו שלשה ומשלשה ועד ארבעה צריך שלא יהא בין זה לזה כמלאו. פי' צריך שלא יהא (כמלאו) [פרץ כעומד], קשיא לרב פפא. ודחי כמלא נכנס ויוצא שהוא ויתר כמעט. ואמרין הכי נמי מסתברא דבמלאו יתר הוא כמעט, מדקתני ואם היה פרוץ מרובה על העומד, פרוץ מרובה על העומד הוא דאסור הא כעומד מותר. ואמרין רישא קשיא לרב הונא בריה דרב יהושע, סיפא קשיא לרב פפא. ושינין להו ופשוטה היא. ואמרין בשלמא לרב פפא מוקים לה לרישא כל שהו פחות משלשה צריך שלא יהא בין זה לזה שלשה, שאם היה העומד פחות משלשה והפרץ שלשה אסור, שנמצא הפרץ מרובה על העומד לפיכך אסור. הא זה כמו זה או אפי' הפרץ מרובה על העומד כיון שהפרץ אינו שלשה טפחים אלא פחות מותר. ומציעתא דקתני צריך שלא יהא בין זה לזה כמלאו מוקים לה כמלאו נכנס ויוצא שהוא ויתר כמעט, הא זה כמו זה מותר, משום הכי לא מיעבריה ותי' להו, דרישא

דאין זה סוגיית הש"ס דמשי במעדיף ואינו חושש על קושייתו ועוד קשה דפי' דנרצא אס' היו נמונין שמי נותנין ערב ואיכא סכך כשר טפי וצפ"ק דסוכה (ד' ט:). תנן גבי העושה סוכתו מחמת האילן אס' היה הסוכן הרבה מהן או שקצץ כשיירה ומוקי לה בגמרא כשחצטן ופ"ה שם כשעירצן ואין ניכר חיזהו פסול ואיזהו כשר ועוד דלדוק הוא דלאמוראי

מסקי אליבא דמ"ד פרוץ כעומד אסור ללא קי"ל הכי ועוד ללא פרוץ כעומד כי מוקי נמי ציואל ונכנס גבי שירא והא אפשי' לנמסס והתם ליכא לשוני' לרצא כי הכא ונראה כגירסת ר"ח דגריס והא אי אפשי' לנמסס יסמסס על האויר ונמלא שאין הכשר מרובה על האויר ועל הפסול או אפי' כמוהו ופרץ לכולי עלמא ומשני ר' אמי במעדיף שצודאי יסמסס כל האויר ורצא אמר אפי' תימא שאינו מעדיף אס' היו נמונין שמי נותנין ערב ואלו נסמסס כל האויר אלץ אין לפרש דדווקא בענינין זה אהני לרצא ולא במעדיף דגור דילמא לא יעדיף דבכל הספרים גרסי' צפ"ק דסוכה (ד' טו:). רצא אמר אפי' תימא שצאינו מעדיף:

מארבעה עד עשר גרסי' ולא גרסינן עד ארבע גרסינן: **אימא סיפא** כ"ה שהוא שלשה ומג' ועד ד' ב'. סיפא רבנן היה יכול להקשות ללא אחי' כרענא דקאמר הש"ס מדלא ממיר עומד שלשה כנגדו וכרענא נמי לא אחי' מדקאמר ורצין שלא יהא בין זה לזה כמלאו ולרענא אפי' יותר ממלאו אין צרך כלום כיון דליכא ד' כלכוד דמי אלץ קך דרך הש"ס שמתחיל קושיא מרישא כשיכול וכה"ג איכא פ' כירה (ד' נט:). גבי חמין שהחמו בשבת א' והלכתא

דתנא רישא פרוץ מרובה על העומד תנא סיפא עומד מרובה על הפרץ רישא לרב הונא בריה דרב יהושע לא קשיא אידי דבעי למיתני סיפא עומד מרובה על הפרץ תנא רישא פרוץ מרובה על הפרץ לא עריב להו ותני להו אלא לרב הונא בריה דרב יהושע ליערבינהו וליתנגהו כל שהוא פחות משלשה ושלשה צריך שלא יהא בין זה לזה שלשה משום דלא דמי פסולא דרישא לפסולא דסיפא פסולא דרישא כדי שלא יודקו הגדי בבית אחת פסולא דסיפא שלא יהא פרוץ כעומד פחות משלשה מני רבנן היא דאמרי א' פחות משלשה אמרינן לבד שלשה לא אמרינן לבד אימא סיפא כל שהוא שלשה ומשלשה ועד ארבעה אתאן

והכי משמע צריכתא כל שהוא ג' ומג' ועד ד' צריך שלא יהא בין זה לזה מילואו נכנס ויואל דהוה ליה פרוץ מרובה על הפרץ על העומד אף כנגד העומד אסור ויואל דהוה ליה פרוץ מרובה על הפרץ אסור דלא סגי' דלא קתני לה לגלוי' אמלאו דלאו מזומנא קאמר דקמ"ל הא כעומד מותר אף כנגד הפרץ: **פאה סיפא עומד מרובה על הפרץ**. אע"ג דלא איתרירי' ליה דהא בגופה שמעת מינה דאפי' יש עומד כפרוץ שרי מדתנא ליה שלא יהא פרוץ כעומד ותריצין לה כנגדו ויואל הא כנגדו שרי וכ"ש עומד מרובה על הפרץ אלץ משום סיפא תנא סיפא ולא משום למידק מינה הא כפרוץ אסור: רישא לרב הונא לא קשיא אידי דבעי למיתני סיפא עומד מרובה על הפרץ. מותר ללא סגי' דלא קתני לה דקמ"ל הא כפרוץ אסור: פני נמי רישא פרוץ מרובה על הפרץ. אע"ג דלא איתרירי' דהא אפי' כעומד נמי אסור: **שלמה לרב פפא**. דלאמר [נמי:] פרוץ כעומד מותר: משום הכי לא עריב ג' כהדי פחות מג' ולמיתני כל שהוא פחות מג' וי' צריך שלא יהא בין זה לזה ג' דלא מני' למיתני צריך שלא יהא בין זה לזה ג' דכיון דעומד ג' לא איכפת לן אי פרוץ נמי ג' דהא פרוץ כעומד אסור אפי' כנגד העומד: **ליערב ג' כהדי פחות מג'**. וליתני צריך שלא יהא בין זה לזה ג' טפחים: משום דלא דמי פסולא דפחות מג' לפסולא דג' דפסולא דפחות מג' לא הו' מני' למיתני בפרוץ מרובה על העומד דכל כמה דלא הו' פרוץ ג' אע"ג דעומד טפח ופרוץ טפחים כשר ומני' מנא פרוץ לשלשה אשמעי' כהדיה מוקי פרוץ משום יודקו גדי: פסולא דסיפא. היכא דעומד ג' לא מפסיל משום דיקור גדי דאי הוה עומד מרובה לא הוה דשיעין לגדי אלץ משום מאי מיפסיל בפרוץ ג' משום דהו' פרוץ כעומד ותנא לאמוראי מדות דמחילה קאמי ומני' מני' לחדושי טעמיה ולמתלייה בפסולא אחרינה תנייה: פחות מג' מני רבנן היא. מדקא מפליג בין פחות מג' לג' ש"מ רבנן היא דמפלגי נמי בין פחות מג' לג': אימא סיפא כל שהוא ג' ומג' ועד ד'. מדקא מפליג בין פחות מג' לג' דקאמר פחות מג' אס' פרוץ יתר עליו אף כנגד העומד אסור וד' גופיה קתני סיפא דממיר כנגדו ואף על גב דפרוץ יתר עליו ש"מ רבן שמעון בן גמליאל היא:

אחאן אפילו פרוץ מרובה על העומד שרי, ומציעתא אי הו' פרוץ מרובה אסור. אלא לרב הונא בריה דרב יהושע דלא שני שלשה ולא שני פחות משלשה פרוץ כעומד אסור, ליערבינהו וליתנגהו כל שהו פחות משלשה ושלשה צריך שלא יהא בין זה לזה (כמלאו) [ושלשה]. ודחינן רישא דקתני פחות מג' תורת לבדין, סיפא דקתני כל שהוא ארבעה ומאריבעה ועד ארבעה) אמות ועד עשר תורת מחיצה משום הכי לא מני' ליה.

עציון. כר שתחת אוכף הגמל כדמתרגמינן (בראשית לא) זכר הגמל בעציון דגמלא: שליפין. משואות: קולחות. קלחי ירקות: נמאלס **אמה אומר כו'**. רישא במס' כללים (פ"ד משנה ד) תנינן לה: כל שהוא פחות מג'. כל גדר העשוי צקנים עומדין פחות מרובא ג'.

צריך שלא יהא בין זה לזה ג' כדי שלא יודקו הגדי בבית ראש. כלומר להדיא בלא עכוב דדקירת גדי מבטל לה מתורת לבד ואס' אין בין זה לזה ג' אפי' פרוץ מרובה על העומד כגון קנים של צ' אלצעות וריוח צ' טפחים בין זה לזה כשר דכל ריוח פחות מג' אמרי' לבד וכולו היה עומד: ומג' ועד ד' ולא ד' בכלל: צריך שלא יהא בין זה לזה כמלאו. וכל כמה דלא הו' כמלאו אע"ג דהו' ריוח שלשה כיון דעומד רבה עליו ליכא למימר אחי' אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה והו' לזה פתחים: ואס' היה פרוץ כו'. לקמן מתרין לה אס' היה פרוץ כעומד הוה ליה למיתני: אף כנגד העומד אסור. לזרוע דלא אלים עומד בפחות מג' למישרי כנגדו היכא דפרוץ רבה עליו: ועד עשר. ועשר בכלל אלץ יותר מ' כגון עומד כ"ב או ט"ו לא מני' למיתני שיעור פירכתו במלאו דאפי' צריך ממלאו דאיכא פירצה יותר מעשרה א' מיתקסר כולו כדמני סיפא: כנגד העומד מותר. הואיל והיקף חשוב הוא וה"ה אס' היה פרוץ מרובה ולקמן מתרין לה. הרי כאן שלש מדות צמדה רשונה דקנים פחותים מג' לא קפדינן אמלאו כיון דמלאו לא הו' פירצה שלשה ואפי' ציור ממלאו לא קפדינן עד דאיכא פירצה שלשה וצמדה שניה קפדינן אמלאו דהא איכא שיעור פירצה למיהוי קרוי אויר אחי' המרובה ומבטל לעומד דאפי' כנגדו אינו ממיר וצמדה שלישית דאיכא עומד חשוב אויר לא מבטל לה לגמרי וממיר מיהא כנגדה: ואס' היה עומד מרובה כו'. אכולה קאי אפי' אעומד מג' ועד ד' דהא קתני זה נמי צריך שלא יהא בין זה לזה כמלאו הא צריך ממלאו שרי: נפרצה ציור מ' אסור. ואפי' כולו עומד: היו שם קנים הדוקרין. משופין כדקר נעוצין בארץ ועשה להן פאה קלועה מלמעלה מזה לזה: אפי' ציור

מעשר אמות מותר. דלזרע הפתח מהניא בכללים אף ליותר מעשר: מאי מלאו נכנס ויואל. והכי משמע צריכתא כל שהוא ג' ומג' ועד ד' צריך שלא יהא בין זה לזה מילואו נכנס ויואל דהוה ליה פרוץ מרובה על הפרץ על העומד אף כנגד העומד אסור ויואל דהוה ליה פרוץ מרובה על הפרץ אסור דלא סגי' דלא קתני לה לגלוי' אמלאו דלאו מזומנא קאמר דקמ"ל הא כעומד מותר אף כנגד הפרץ: **פאה סיפא עומד מרובה על הפרץ**. אע"ג דלא איתרירי' ליה דהא בגופה שמעת מינה דאפי' יש עומד כפרוץ שרי מדתנא ליה שלא יהא פרוץ כעומד ותריצין לה כנגדו ויואל הא כנגדו שרי וכ"ש עומד מרובה על הפרץ אלץ משום סיפא תנא סיפא ולא משום למידק מינה הא כפרוץ אסור: רישא לרב הונא לא קשיא אידי דבעי למיתני סיפא עומד מרובה על הפרץ. מותר ללא סגי' דלא קתני לה דקמ"ל הא כפרוץ אסור: פני נמי רישא פרוץ מרובה על הפרץ. אע"ג דלא איתרירי' דהא אפי' כעומד נמי אסור: **שלמה לרב פפא**. דלאמר [נמי:] פרוץ כעומד מותר: משום הכי לא עריב ג' כהדי פחות מג' ולמיתני כל שהוא פחות מג' וי' צריך שלא יהא בין זה לזה ג' דלא מני' למיתני צריך שלא יהא בין זה לזה ג' דכיון דעומד ג' לא איכפת לן אי פרוץ נמי ג' דהא פרוץ כעומד אסור אפי' כנגד העומד: **ליערב ג' כהדי פחות מג'**. וליתני צריך שלא יהא בין זה לזה ג' טפחים: משום דלא דמי פסולא דפחות מג' לפסולא דג' דפסולא דפחות מג' לא הו' מני' למיתני בפרוץ מרובה על העומד דכל כמה דלא הו' פרוץ ג' אע"ג דעומד טפח ופרוץ טפחים כשר ומני' מנא פרוץ לשלשה אשמעי' כהדיה מוקי פרוץ משום יודקו גדי: פסולא דסיפא. היכא דעומד ג' לא מפסיל משום דיקור גדי דאי הוה עומד מרובה לא הוה דשיעין לגדי אלץ משום מאי מיפסיל בפרוץ ג' משום דהו' פרוץ כעומד ותנא לאמוראי מדות דמחילה קאמי ומני' מני' לחדושי טעמיה ולמתלייה בפסולא אחרינה תנייה: פחות מג' מני רבנן היא. מדקא מפליג בין פחות מג' לג' ש"מ רבנן היא דמפלגי נמי בין פחות מג' לג': אימא סיפא כל שהוא ג' ומג' ועד ד'. מדקא מפליג בין פחות מג' לג' דקאמר פחות מג' אס' פרוץ יתר עליו אף כנגד העומד אסור וד' גופיה קתני סיפא דממיר כנגדו ואף על גב דפרוץ יתר עליו ש"מ רבן שמעון בן גמליאל היא:

אחאן אפילו פרוץ מרובה על העומד שרי, ומציעתא אי הו' פרוץ מרובה אסור. אלא לרב הונא בריה דרב יהושע דלא שני שלשה ולא שני פחות משלשה פרוץ כעומד אסור, ליערבינהו וליתנגהו כל שהו פחות משלשה ושלשה צריך שלא יהא בין זה לזה (כמלאו) [ושלשה]. ודחינן רישא דקתני פחות מג' תורת לבדין, סיפא דקתני כל שהוא ארבעה ומאריבעה ועד ארבעה) אמות ועד עשר תורת מחיצה משום הכי לא מני' ליה.